

Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Y.2007, C.12, S.1 s.145-161.

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINDA STRES KAYNAĞININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

AN INVESTIGATION OF MEASURING STRESS SOURCE OF ACCOUNTING STAFF

Yrd.Doç.Dr.İsmail BEKÇİ*
Yrd.Doç.Dr.Vesile ÖMÜRBEK*
Yrd.Doç.Dr.Ömer TEKŞEN*

ÖZET

Muhasebe meslek mensuplarının yoğun iş ortamlarından dolayı stresli bir hayat yaşadıkları bir gerçektir. Bu durum muhasebe meslek mensuplarının verimliliklerini önemli ölçüde etkilemektedir. Muhasebe meslek mensupları yaptıkları işin gereği taşıdıkları sorumlulukları nedeni ile stres olgusunu diğer meslek gruplarından farklı algılanmaktadırlar. Bu bağlamda Isparta ve Burdur illerinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin kaynağını belirlemek, meslek mensuplarının stresle mücadele yöntemlerini belirlemek ve stresin muhasebe meslek mensuplarının performansını ne yönde etkilediğini tespit etmek amacıyla bir alan araştırması yapılmıştır. Bu çalışmada da alan araştırmasının sonuçları değerlendirilmiştir.

ABSTRACT

It is obvious that accountants line under stress because of heavy workload. Accountants perceive the concept of stress differently due to their responsibilities, caused by the nature of their profession. Hence, in order to determine the source of the stress that they face, to define methods to overcome stress, and to examine how stress effect performance of accountants, an empirical study has been conducted. Then, the results of the study have been discussed.

Stres, Stres Kaynakları, Muhasebe Meslek Mensupları
Stress, Sources of stress, Accounting Staff

* Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Öğretim Üyesi.
* Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Öğretim Üyesi.
* Süleyman Demirel Üniversitesi, Gönen MYO, Öğretim Görevlisi.

1. GİRİŞ

“Muhasebe meslek mensubu” terimi çok geniş bir yelpazeyi içerisine almaktadır. Meslek mensupları, herhangi bir kuruluşta çalışan muhasebe elemanlarından, mesleğin uygulamadaki en üst noktası olan Yeminli Mali Müşavirlere kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu nedenle, muhasebe mesleği iş hayatında çok geniş bir kesimi ilgilendirmektedir¹. Muhasebe uygulayıcıları olan muhasebe meslek mensupları gerek güncel yaşamlarındaki iş yoğunluklarının fazla olması, gerekse de düzenlemiş oldukları mali tabloların ve analizlerin kapsadığı bilgilerin doğru olması zorunluluğu nedeniyle yoğun bir stres altında faaliyetlerini sürdürmektedirler.

İş hayatının kaçınılmaz gerçeklerinden biri strestir. Bugünkü anlamıyla stresi ilk açıklayan Kanadalı fizyoloji bilgini Dr.Hans SELYE’dir. SELYE, 1950 yılında yayınladığı “Stres” adlı eserinde stresi, iç ve dış ortamdaki kaynaklanan etkenlerin organizmada yarattığı değişiklik olarak tanımlamaktadır². İş hayatında yaşanan stres hem çalışanlar açısından hem de yöneticiler açısından önemli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Stresin bireysel ve örgütsel sonuçları vardır. Uzun süreli stres birey üzerinde fiziksel ve psikolojik olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Bunun tabii bir sonucu olarak da hem çalışanların sağlığı hem de çalışanın örgüte katkısı zarar görmektedir. Araştırmalara göre stres, çalışanların işe devamsızlık göstermesine ve işten ayrılmalarına neden olabilmektedir. Dolayısı ile işyeri bundan zarar görmektedir. Çalışanlardan birinde görülen stres diğer çalışanı da olumsuz etkilemekte, böylece verimlilik azalmaktadır. Diğer taraftan stresin azaltılması hem çalışanın örgüte katkısını arttırmakta, hem de çalışanların iş doyumunu yükseltmektedir³.

2. STRES KAYNAKLARI

Bireyin iş yükü, stresin fiziksel nedenlerinden biri olarak sayılırken rol belirsizliği veya karmaşıklığı ise stresin sosyal nedenleri arasında sayılmaktadır. Bununla birlikte bireyin işinde başarısız olma korkusu ise stresin psikolojik nedeni olarak gösterilmektedir⁴.

Bireyin hayatı ile ilgili bütün çevresel, kişi ve ailesel faktörler ve yaşadığı ilişkiler aynı zamanda birer stres kaynağı olabilmektedir. Bu çerçevede üstlenilen roller de potansiyel stres kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Stres; aile veya işle ilgili olarak üstlenilmiş olan rollerin bir sonucu olarak da meydana gelebilmektedir. Bu çerçevede önemli bir roller arası çatışma türü olan iş-aile çatışması da genel olarak bir stres

¹ Can Şınga MUGAN, “Ahlak, Toplumsal ve Kişisel Değerleri: Muhasebe Mesleği ve Eğitim Üzerindeki Etkileri”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, Haziran 1999, s. 1-2.

² İlhan ERDOĞAN, *İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış*, Avcıol Basın Yayın, İstanbul, 1996, s. 270.

³ Ali BALCI, *Öğretim Elemanlarının İş Stresi, Kuram ve Uygulamalar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000, s. 78.

⁴ Sabine STORDEUR, William D’HOORE and VANDENBERGHE, “Leadership, Organizational Stress and Emotional Exhaustion Hospital Nursing Staff”, *Journal of Advanced Nursing*, Vol: 35, No: 4, 2001, s. 534-536.

nedenidir. Bireyin iş ve aile rolleri arasındaki uyumsuzlukları kendini iyi hissetmesini engellemekte ve üzerinde sürekli baskı hissetmesine neden olmaktadır.⁵

Stres kaynakları; kişisel stres kaynakları, örgütsel stres kaynakları ve çevresel stres kaynakları olmak üzere üç bölümde incelenmektedir⁶:

2.1. Kişisel Stres Kaynakları

Çalışanların yaşamış olduğu stres kişisel nedenlerden kaynaklanıyorsa, yöneticilerin sağlayacağı destek çalışanların kişisel problemlerinin işe yapacağı olumsuz etkileri azaltmaya yardımcı olabilmektedir. Bu durumda sağlanacak destek, çalışanların durumlarını anlatmaları için zaman ayırmak ve yöneticilerin işte nasıl yardımcı olabileceklerini açıklamak biçiminde olmaktadır. Yöneticiler varsa bir sosyal yardım personelini ya da profesyonel danışmanlık hizmetini çalışanlara önerebilmektedirler. İşyerinde sosyal desteğe yönelik herhangi bir hizmet sunulmuyorsa, bu durumda desteğin doğrudan yöneticiden veya işletme dışı kuruluşlardan alınması gerekmektedir.

2.2. Örgütsel Stres Kaynakları

Çalışanlar streslerinin örgütsel nedenlerden kaynaklandığını ifade ediyorlarsa, yöneticiler durumu inceleyerek gerekli önlemleri almalıdırlar. Ayrıca yöneticiden stresin olası sonuçlarını önceden sezinleyebilmesi ve çalışanlara destek olması da beklenmektedir. Yöneticilerin destekleyici bir tutum göstermesi çalışanların iş tatminini ve işe devamını olumlu etkilemektedir.

2.3. Çevresel Stres Kaynakları

İşletmelerde örgütsel stres, belirli sınırlar içerisinde örgüt dışı stres kaynakları ile kuşatılmış durumdadır. Çevresel etmenlerin etkisi ile hedeflerini değiştirmek durumunda kalan çalışanlar gerilim ve strese kapılmaktadırlar. Özellikle açık sistem anlayışı çerçevesinde yapılacak sağlıklı bir değerlendirme, iş stresinin kuruluşta geçirilen olaylarla sınırlı olmadığı sonucunu vermektedir. Çalışanların günlük yaşantısında karşı karşıya kaldığı toplumsal ve teknolojik değişmelerin, yaşanan kentin genel problemlerinin, ekonomik koşulların, politik gelişmelerin ve doğal felaketlerin birer çevresel stres kaynağı olduğu açıktır.

3. STRESİN SONUÇLARI

Örgütsel yaşamda stresin sonuçlarını bireysel ve örgütsel düzey olmak üzere iki kısımda ele almak mümkündür⁷.

⁵ FRONE vd. M.R., "Relation of Work Family Conflict to Health Outcomes: A Four Year Longitudinal Study of Employed Parents", *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 1997, s. 330.

⁶ Hasan EKİNCİ, Süleyman EKİCİ, "İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma", *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:27, No:1 Mayıs 2003, s. 110-111.

3.1. Bireysel Sonuçlar

Organizmanın çeşitli nedenlerden dolayı normal dengesinin bozulması durumunda, savunma mekanizmalarının harekete geçerek tekrar denge halini alması sağlanmaya çalışılmaktadır. Bireyi zorlayarak, onun ruh ve beden sağlığı bakımından zarar verici olan stres kaynakları ile bunlara karşı kişinin gösterdiği tepkiler arasında bir dizi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bütün bu sonuçları bireysel açıdan genel olarak fizyolojik, psikolojik ve davranışsal sonuçlar olarak üç ana grupta toplamak mümkündür. Fiziksel sonuçlar; kısa dönemli belirtiler, psikosomatik hastalıklar, kalp ve damar hastalıkları, kanser, ülser, migren, romatizmal artrit ve alerjidir. Psikolojik sonuçlar; depresyon ve uyku bozukluğudur. Davranışsal sonuçlar; sigara kullanımı, alkol ve uyuşturucu alışkanlığı, düzensiz beslenmedir. Bu sonuçlar Tablo 1’ de gösterilmektedir:

Tablo 1: Stresin Bireyler Üzerine Etkileri

Davranışsal Etkileri	Fizyolojik Etkileri	Psikolojik Etkileri
Fazla miktarda alkol ve sigara kullanımı	Baş ağrısı	Yorgunluk
Ev ve işyerindeki kişilerle zayıf ilişkiler	Sırt ağrısı	Anksiyete
İş veriminin azalması	Halsizlik	Depresyon
Düşüncesiz duygusal davranışlar	Uyku sorunları	Çabuk kızma
Evlilik ve aile hayatının bozulması	Hazımsızlık	Konsantrasyon güçlüğü
Sosyal izolasyon	Titreme	Algılamada azalma
	Bulantı	Duyusal küntlük
	Kalp Hastalığı	Sıkıntı
	Yüksek tansiyon ve ülser	İştahsızlık
	Genel sağlığın bozulması	Kronik depresyon
		Sinirlilik, intihar

Kaynak: Vedat IŞIKHAN, *Çalışma Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları*, Sandal Yayınları, Mart, 2004, s. 55.

3.2. Örgütsel Sonuçlar

Stresin örgütlerin etkinliklerini ve verimliliklerini azaltan ve önemli maddi kayıplara neden olan etkilerinin çok boyutu olduğu görülmektedir. Bu kapsamda örgütsel iklimin soğuklaşmasından, işgücü devrinin yükselmesine, mal ve hizmetlerin kalitesinin azalmasından, iş kazalarındaki artışa kadar çok geniş bir alana yayılan örgütsel stres sonuçlarından söz edebilmek mümkündür. Stresin işletmeler üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin kapsamlı bir çerçeve Tablo 2’ de verilmiştir.

⁷ Abdullah YILMAZ, Süleyman EKİCİ, “Örgütsel Yaşamda Stresin Kamu Çalışanlarının Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma”, *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2003, s. 3-8.

Tablo 2: Stresin Örgütler Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Örgüte bağlılığın azalması	İş kazaları
İşten tatminsizlik	Uyarı ve cezalarda artış
Mal ve hizmetlerin kalitesinde düşüş	Sigorta ödemelerinin miktarında artış
Verimliliğin azalması	Aleyhte açılan davaların sayısında artış
Kararların etkinliğinin zayıflaması	Kariyer durgunluğu
İşgücü devrinin yükselmesi	İşe devamsızlıklarda artış
Örgütsel iklimde soğukluk	İş ilişkilerinde gerginlik
Sağlık maliyetlerinde aşırı yükselme	Örgütsel iletişimin zayıflaması
Personel şikayet ve taleplerinin artması	Uzayan yemek ve çay molaları
Hile sabotaj	Hesapta olmayan zaman kayıpları
Müşteri şikayetlerinde artış	Personele ödenen tazminatların artması
Bölümler arası işbirliğinin zayıflaması	Örgütün imajının zayıflaması

Kaynak: Abdullah YILMAZ, Süleyman EKİCİ, “Örgütsel Yaşamda Stresin Kamu Çalışanlarının Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma”, **Yönetim ve Ekonomi**, Cilt: 10, Sayı: 2, 2003, s. 3-8.

4. STRESLE BAŞEDEBİLME TEKNİKLERİ

Stresin neden olduğu olumsuz sonuçların, sosyal destek sistemleri ile azaltıldığı pek çok araştırma ile saptanmıştır. Sosyal destek sistemi olarak, kişinin bir ya da daha fazla sayıda insan ile sık sık görüşmesini, bunlardan güçlü ve olumlu duygularla birlikte ihtiyaç duyduğu duygusal yardımı alma ve verme isteği ile yeteneği taşıyan ilişkiler tanımlanmaktadır. Sosyal destek sistemlerinin işlevleri, stresin algılama düzeyini azaltmak ve bunun sonucunda gösterilen psikolojik ve davranışsal tepkileri zayıflatmaktadır. İş yerinde, astlarla, üstlerle ve meslektaşlarla, destekleyici ilişkiler kurmak, örgütsel stresin algılanmasını zayıflatmaktadır. Bu da kişinin kendine, diğer kişilere ve işlerine daha olumlu yaklaşmasına neden olmaktadır. Sosyal destek sistemlerinin yanı sıra örgüt düzeyinde alınacak bir dizi önlem ve teknik, kişilerin stres içine girmelerini önlemektedir. Bunlar⁸:

1. Örgüt ve Yönetim Geliştirme
  - a. Yönetim Geliştirme
  - b. Örgüt Geliştirme
2. Meslek Danışmanlığı
3. Stres Danışmanlığı
4. Stresi Azaltıcı Eğitim Programları
  - a. Yöneticiler İçin
  - b. İşçiler İçin
5. Yetki Devretme
6. Fiziksel Çevrenin İyi Seçilmesi
7. Çatışmaların Yönetimi
8. İş Yeniden Yapılandırma

⁸ İnci ARTAN, **Örgütsel Stres Kaynakları ve Yöneticiler Üzerinde Bir Uygulama**, İstanbul, 1986, s. 127-133.

5. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ STRES KAYNAĞININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde, Isparta ve Burdur illerinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının stres kaynaklarının belirlenmesi, stresten kurtulma yöntemleri ve stresin performanslarını hangi yönde etkilediğini belirlemek amacıyla yapılan bir araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirilmektedir.

5.1. Araştırmanın Amacı Ve Hipotezleri

Bu bölümde araştırmanın amacı, alt amaçları ve hipotezleri hakkında bilgi verilecektir.

5.1.1. Araştırmanın Amacı

Muhasebe meslek mensuplarının yoğun bir iş temposunda çalıştıkları bilinmektedir. Meslek mensuplarının bu yoğun iş ortamında zaman zaman stresli anlar yaşadıkları da bir gerçektir. Bu bağlamda araştırmanın **temel amacı**, “Isparta ve Burdur illerinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin kaynağının işlerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını tespit etmektir”. Dolayısıyla, araştırmada esas olarak tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Tanımlayıcı araştırmalarda asıl amaç; anket, görüşme, gözlem ve örnekleme gibi araçlarla ana kütlenin ilgilenilen özelliklerini ortaya koymaktır⁹.

Bu çerçevede araştırmanın alt amaçlarını şu şekilde belirlemek mümkündür:

1. Muhasebe meslek mensuplarının genelde stres altında olup olmadıklarını tespit etmek,
2. Meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin iş ortamından mı, iş ortamı dışındaki faktörlerden mi kaynaklandığını tespit etmek,
3. Meslek mensuplarının stresle mücadele yöntemlerini belirlemek,
4. Stres seviyesinin muhasebe meslek mensuplarının performansını ne yönde etkilediğini tespit etmektir.

5.1.2. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada alternatif hipotezler test edilmiştir. Dolayısıyla, istatistiksel analizler sonucunda “kabul” ya da “red” edilen hipotezler alternatif hipotezlerdir. Yukarıda belirtilen araştırmanın amacı çerçevesinde araştırmayla ilgili geliştirilen hipotezleri aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

H_{A1} : Genelde stres altında olduğumu biliyorum.

⁹ Halil SEYİDOĞLU, **Bilimsel Araştırma Ve Yazma El Kitabı**, Genişletilmiş 5. Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul, 1993, s. 25.

H_{A2} : İnsanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum.

H_{A3} : İşim beni çok yıpratıyor.

H_{A4} : Stres altında olduğumda stresle mücadele ederek stresten kurtulurum.

H_{A5} : Bendeki stresin kişilik yapımla ilgili olduğunu düşünüyorum.

H_{A6} : Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stres kendi kişilik yapılarından kaynaklanmaktadır.

H_{A7} : Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stres iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanmaktadır.

H_{A8} : Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stres iş ortamından kaynaklanmaktadır.

H_{A9} : Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensupları stresin performansı etkilemediğini düşünmektedir.

H_{A10} : Stresiz bir ortamda çalışanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inananlar stresin performansı etkilemediğini düşünmektedir.

5.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen muhasebe meslek mensuplarının seçilmesi, anket formlarının hazırlanması ve gönderilmesi, cevaplanan anketlerin kodlanması ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan yöntemler hakkında bilgiler verilecektir.

5.2.1. Araştırmaya Dahil Edilen Muhasebe Meslek Mensuplarının Seçilmesi

Araştırma, Burdur ve Isparta illerinde faaliyette bulunan, SM, SMMM ve YMM'leri kapsamaktadır. Burdur ve Isparta illerinde **296** meslek mensubu faaliyette bulunmakta olup, meslek mensuplarına anket uygulanmıştır. Yapılan anketler sonucunda değerlendirmeye uygun **118** anket formu elde edilmiştir. Bu % **39,8**'lik bir dönüş oranıdır. Bu bağlamda, % 39,8 düzeyindeki bir geri dönüş oranı kabul edilebilir bir oran olarak değerlendirilebilir. Anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmış olup, anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS bilgisayar paket programından faydalanılmıştır.

5.2.2. Anket Formunun Hazırlanması

Araştırma amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla hazırlanan anket formundaki soruların belirlenmesinde Orhan YILMAZ¹⁰ tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden faydalanılmıştır. Anket soruları Halil

¹⁰ Orhan YILMAZ, *Stresin Performans Üzerine Etkisi 40ncı Piyade Eğitim Alay Komutanlığı Lider Personeli Üzerinde Bir Araştırma*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006, s. 143.

SEYİDOĞLU¹¹, Kemal KURTULUŞ¹², Remzi ALTUNIŞIK vd.¹³, Türker BAŞ¹⁴ ve Tuncer TOKOL¹⁵ tarafından belirlenen ve anket formu hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar çerçevesinde hazırlanmıştır. Anketi oluşturan sorular tespit edildikten sonra, taslak anketteki sorular araştırma, araştırmanın amaçları ve hipotezleri ile karşılaştırılmıştır. Bu şekilde anket sorularının araştırmanın amaç ve hipotezleri ile uyumlu olup olmadığı belirlenmiştir.

Anket toplam 26 sorudan oluşmaktadır. Sorular ankete cevap verenlerin soruyu cevaplandırmak için uygun şıkkı işaretlemelerini gerektiren "işaretlemeli soru"lardan oluşmaktadır. Anketi oluşturan soruları genel olarak iki grup altında toplamak mümkündür.

Birinci grup sorular; muhasebe meslek mensuplarının çalıştığı ili, cinsiyeti, ünvanı, yaşı, mesleki deneyimi ve eğitimlerini içeren demografik bilgilerden oluşmaktadır. İkinci grup sorular ise; muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerini içeren sorulardan oluşmaktadır.

5.2.3. Verilerin Kodlanması, Düzenlenmesi Ve Analizi

Geri dönen anket formlarındaki cevaplar kodlanarak "SPSS (Statistical Package For Social Sciences-Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) For Windows 10.0 sürümü" ile analiz edilmiştir.

Veri analizine geçmeden önce, veri girişinde yapılan hataları tespit etmek, eksik girilenleri tamamlamak ve hatalı kodlamalar varsa düzeltmek amacıyla tüm veriler için yüzde dağılımları ve maksimum-minimum değerleri alınmıştır.

5.4. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

5.4.1. Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Çalışmanın bu bölümünde muhasebe meslek mensuplarına ait demografik özellikler ve analiz sonuçlarına ilişkin araştırma sonuçları verilecektir.

¹¹ Halil SEYİDOĞLU, **Bilimsel Araştırma Ve Yazma El Kitabı**, Genişletilmiş 5. Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul, 1993, s. 33-35.

¹² Kemal KURTULUŞ, **Pazarlama Araştırmaları**, Genişletilmiş Altıncı Baskı, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No 274, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayın No 406, İstanbul, 1998, s. 265-274.

¹³ Remzi ALTUNIŞIK, Recai COŞKUN, Engin YILDIRIM, Serkan BAYRAKTAROĞLU, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Birinci Baskı, Sakarya Kitabevi, Adapazarı, Ekim 2001, s. 81-94.

¹⁴ Türker BAŞ, **Anket**, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş., Ankara, Mart 2001, s. 55.

¹⁵ Tuncer TOKOL, **Pazarlama Araştırması**, 8.Basım, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No 97, Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme İktisadi Ve Muhasebe Araştırma Ve Uygulama Merkezi No 98, Bursa, 1996, s. 29-38.

Tablo 3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Bilgileri

		Frekans	Yüzde
Faaliyette Bulunulan İl	Burdur	54	46
	Isparta	64	54
	Toplam	118	100
Cinsiyet	Kadın	12	10
	Erkek	106	90
	Toplam	118	100,0
Unvan	SM	74	63
	SMMM	44	37
	Toplam	118	100,0
Yaş	20-30	27	23
	31-40	46	39
	41-50	28	24
	51-60	15	12
	61 ve üzeri	2	2
	Toplam	118	100,0
Meslekteki Deneyim	5-10	38	32
	11-15	28	24
	16-20	19	16
	21-25	18	15
	26 ve üzeri	15	13
	Toplam	118	100,0
Eğitim	Lise	35	30
	Lisans	76	64
	Lisans Üstü	7	6
	Toplam	118	100,0

Tablo 3.'te de görüldüğü gibi araştırmaya katılan muhasebe mensuplarının % 46'sı Burdur ilinde % 54'ü de Isparta ilinde faaliyette bulunmakta olup, % 10'u kadın % 90'ı da erkektir. Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının % 63'ü SM, % 37'si de SMMM'dir. Meslek mensuplarının % 23'ü 20-30, % 39'u 31-40, % 24'ü 41-50, % 12'si 51-60 yaş arasında ve % 2'si de 61 yaş üzerindedir. Yine meslek mensuplarının % 32'si 5-10, % 24'ü 11-15, % 16'sı 16-20, % 15'i 21-25 yıl ve % 13'ü de 26 yıldan daha fazla bir süredir muhasebe mesleğinin içinde yer almaktadır. Meslek mensuplarının eğitim durumları ise % 30'u lise mezunu, % 64'ü üniversite mezunu ve % 6'sı da lisansüstü şeklinde sıralanmaktadır.

5.4.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Stresle İlgili Düşünceleri

Çalışmanın bu bölümünde muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerinin sonuçlarına ilişkin araştırma sonuçları değerlendirilecektir.

Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşünceleri; stresle ilgili genel düşünceler, stresin kaynakları, stresten kurtulma yöntemleri ve stresin performans üzerine etkileri olmak üzere dört grupta ve 5'li likert ölçeği üzerinde değerlendirilmiştir. Stresle ilgili düşünceler ile ilgili ölçekte 1

kesinlikle katılmıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum anlamına gelmekte olup **Friedman Çift Yönlü Anova Testi** yapılmıştır.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Stresle İlgili Düşünceleri

Stresle İlgili Düşünceler	Ortalama	Standart Sapma
Stresle İlgili Genel Düşünceler		
Genelde stres altında olduğumu biliyorum	4,10	1,08
Stressiz hayat düşünemiyorum	3,82	1,17
Stresin Kaynakları		
İşim beni çok yıpratıyor	3,82	1,17
İşlerimin yoğunluğu nedeniyle kendi özel yaşamıma vakit ayıramıyorum	3,81	1,19
İş yükümün çok olması nedeniyle kendimi çok stresli görüyorum	3,76	1,09
İşyerimde karşılaştıklarım genelde stres yaşamama neden oluyor	3,76	1,19
İş ortamım dışındaki faktörler bende stres yaratıyor	3,16	1,31
Bendeki stresin kişilik yapımla ilgili olduğunu düşünüyorum	2,86	1,35
İşimdeki aktifliğin az olması nedeniyle gerçekten çok sıkılıyorum	2,66	1,46
Stresten Kurtulma Yöntemleri		
Stres altında olduğumda stresle mücadele ederek stresten kurtulurum	3,58	1,01
Stres altındayken kendime çeşitli uğraşlar bularak stresten kurtulmaya çalışırım	3,58	1,18
Genelde zaman planlaması yaptığım için stresle az karşı karşıya kalırım	3,31	1,20
Stres yaratan bir durumdan hep kaçınırım	3,12	1,24
Stresle yaşamayı tercih eder ve strese ayak uydururum	2,86	1,32
Stresin Performans Üzerine Etkileri		
İnsanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum	3,86	1,20
Tamamen stressiz bir ortamda bulunanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inanıyorum	3,70	1,31
Belirli bir oranda stresin hayatta başarılı olmak için gerekli olduğunu düşünüyorum	3,48	1,19
Stresin performansı etkilediğini düşünmüyorum	2,86	1,47

Not: (i)n=117; (ii) ölçek 1 kesinlikle katılmıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum anlamındadır; (iii) Friedman çift yönlü Anova testine göre ($K^2=223,815$; $p<0,001$) sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 4.'de de görüldüğü gibi muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili genel düşünceleri genelde stres altında olduklarını bilmeleri (4,10) ve Stressiz hayat düşünemiyorum (3,82) şeklinde sıralanmaktadır. Stresle ilgili düşünceler içerisinde de bu düşünceler ilk sıraları almaktadır. Stresin kaynakları ise; işim beni çok yıpratıyor (3,82), işlerimin yoğunluğu nedeniyle kendi özel yaşamıma vakit ayıramıyorum (3,81), iş yükümün çok olması nedeniyle kendimi çok stresli görüyorum (3,76), işyerimde karşılaştıklarım genelde stres yaşamama neden oluyor (3,76), iş ortamım dışındaki faktörler bende stres yaratıyor (3,16), bendeki stresin kişilik

yapımla ilgili olduğunu düşünüyorum (2,86) ve işimdeki aktifliğin az olması nedeniyle gerçekten çok sıkılıyorum (2,66) şeklinde sıralanmaktadır. Bu sonuçlardan muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin genelde iş yaşamlarından kaynaklandığı ve iş yüklerinin fazla olmasına bağlı olduğu görülmektedir.

Muhasebe meslek mensuplarının stresten kurtulma yöntemleri ise; stres altında olduğumda stresle mücadele ederek stresten kurtulurum (3,58), stres altındayken kendime çeşitli uğraşlar bularak stresten kurtulmaya çalışırım (3,58), genelde zaman planlaması yaptığım için stresle az karşı karşıya kalırım (3,31), stres yaratan bir durumdan hep kaçınırım (3,12) ve stresle yaşamayı tercih eder ve strese ayak uydururum (2,86) şeklinde sıralanmaktadır. Bu sonuçlardan da meslek mensuplarının genelde stresle mücadele ederken çeşitli uğraşlar bularak stresten kurtuldukları görülmektedir.

Stresin performans üzerine etkileri ise; insanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum (3,86), tamamen stressiz bir ortamda bulunanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inanıyorum (3,70), belirli bir oranda stresin hayatta başarılı olmak için gerekli olduğunu düşünüyorum (3,48) ve stresin performansı etkilediğini düşünmüyorum (2,86) şeklinde sıralanmaktadır. Bu sonuçlardan muhasebe meslek mensupları stresin performansı genelde olumsuz yönde etkilediğini, stresli bir iş ortamının performansı azaltacağını düşündükleri görülmektedir.

Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerine genel olarak bakıldığında, muhasebe meslek mensuplarının gerek iş yaşamında gerekse özel yaşamlarında genel de stres altında olmalarına rağmen yapacakları işlerde istekli oldukları görülmektedir. Ayrıca işlerinin yoğunluğu nedeni ile özel yaşamlarına vakit ayıramadıkları ve stres altında çalıştıkları görülmektedir.

Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının stresle mücadele ederek stresten kurtulmaya çalıştıkları (3,58) görülmektedir. Meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğu iş yüklerinin fazla olmasından dolayı zaman planlaması yaparak stresle daha az karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir (3,31). Meslek mensupları stressiz bir ortamda çalışmanın performanslarını en üst düzeye çıkaracağına inanmaktadırlar (3,70). Meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğunun iş yoğunluğundan şikayetçi olduğu bir gerçektir. Bu doğrultuda, meslek mensupları yapılacak işlerin çok fazla olmasından yakınmaktadırlar.

Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşünceleri ile ilgili hipotezlere ilişkin testler ise aşağıdaki Tablo 5’de verilmiştir. Hipotezleri test etmek amacıyla “**tek örnek t- testi**” kullanılmış olup, $\alpha = 0,05$ ve test değeri olarak orta değer olan **-3-** alınmıştır.

Tablo 5: Stresle ilgili Hipotezler

Hipotezler	N	Ort	Std. Sap.	-t- değeri	-p-	Sonuç
Genelde stres altında olduğumu biliyorum. (H _{A1})	118	4,10	1,0812	11,068	<0,001 (0,000)	Kabul
İnsanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum. (H _{A2})	118	3,84	1,2098	7,609	,000	Kabul
İşim beni çok yıpratıyor. (H _{A3})	118	3,83	1,1765	7,747	,000	Kabul
Stres altında olduğumda stresle mücadele ederek stresten kurtulurum. (H _{A4})	118	3,60	1,0223	6,393	,000	Kabul
Bendeki stresin kişilik yapımla ilgili olduğunu düşünüyorum. (H _{A5})	118	2,84	1,3627	-1,216	0,226	Red

Not: (i) n=118; (ii) tek örnek -t- testi

Tablo 5’de görüldüğü gibi muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerine ilişkin hipotezlerden dört tanesi kabul edilirken, bir tanesi ise red edilmiştir. Dolayısıyla muhasebe meslek mensuplarının; genelde stres altında oldukları, stres seviyesi arttıkça performanslarının azalacağı, işlerinin kendilerini yıpratdığı, stres altındayken stresle mücadele ederek kurtulmaya çalıştıkları görülmektedir. Yaşadıkları stresin kendi kişilik yapılarından kaynaklanmadığını düşünmektedirler. Bu da meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin iş yaşamlarından kaynaklandığını desteklemektedir.

Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensuplarındaki stresin kişilik yapılarıyla ilgili olup olmadığını araştırmak amacıyla, Hasan K.GÜLEŞ¹⁶ tarafından uygulanan metoda benzer bir şekilde **medyan** kuralına göre, “genelde stres altında olup olmama” ve “muhasebe meslek mensuplarındaki stresin kendi kişilik yapılarından kaynaklanıp kaynaklanmadığı” durumları açısından ikiye gruba ayrılmıştır. Her gruba ilişkin muhasebe meslek mensuplarının durumları Tablo 6.’da görülmektedir.

Tablo 6: Genelde Stres Altında Olan Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin Kendi Kişilik Yapılarından Kaynaklanma Durumu

Muhasebe Meslek Mensuplarının Genelde Stres Altında Olma Durumu	Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin Kendi Kişilik Yapılarında Kaynaklanma Durumu					Ki-Kare Testi		Sonuç
	Katılmı yorum		Katılı yorum		Topl. %	K ²	P	
	Katılmı yorum	%	Katılı yorum	%				
Katılmıyorum (16)	8	7	8	7	14	0,021	1,00	Red
Katılıyorum (102)	53	45	49	41	86			
Toplam (118)	61	52	57	48	100			

Not:(i) n=118,(ii) parantez içindeki rakamlar her gruba giren meslek mensubu sayısını göstermektedir,(iii) Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensupları için medyan 4, Stresin kişilik yapısından kaynaklanma durumu için medyan 2.

¹⁶ Hasan Kürşat GÜLEŞ, **Bilgi Çağı Sanayi İşletmelerinde Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Bilişim Teknolojileri**, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Konya, 1999, s.140.

Tablo 6’da da görüldüğü gibi araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının genelde stres altında olmalarının kendi kişilik yapılarından kaynaklanmadığı görülmektedir. Bu sonuç, "Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stresin kendi kişilik yapılarından kaynaklanmaktadır" şeklindeki H_{A6} nolu hipotezin reddedilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin kaynağı kendi kişilik yapıları değildir. Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerine yönelik oluşturulan hipotezlerden; genelde stres altında olduğumu biliyorum (H_{A1}) ve işim beni çok yıpratıyor (H_{A3}) hipotezlerinin kabul edilip, bendeki stresin kişilik yapımla ilgili olduğumu düşünüyorum (H_{A5}) hipotezinin de red edilmesi bu sonucu desteklemektedir.

Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensuplarındaki stresin iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığını araştırmak amacıyla yine **medyan** kuralına göre, "genelde stres altında olup olmama" ve "stresin iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığı" durumları açısından ikiye gruba ayrılmıştır. Her gruba ilişkin muhasebe meslek mensuplarının durumları Tablo 7.’de görülmektedir.

Tablo 7: Genelde Stres Altında Olan Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin İş Ortamı Dışındaki Faktörlerden Kaynaklanma Durumu

Muhasebe Meslek Mensuplarının Genelde Stres Altında Olma Durumu	Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin İş Ortamı Dışındaki Faktörlerden Kaynaklanma Durumu					Ki-Kare Testi		Sonuç
	Katılmıyorum		Katılıyorum		Topl. %	K^2	P	
	Katılmıyorum	%	Katılıyorum	%				
Katılmıyorum (16)	8	7	8	7	14	0,005	1,00	Red
Katılıyorum (102)	52	44	50	42	86			
Toplam (118)	60	51	58	49	100			

Not:(i) $n=118$,(ii) parantez içindeki rakamlar her gruba giren meslek mensubu sayısını göstermektedir,(iii) Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensupları için medyan 4, Stresin iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanma durumu için medyan 3.

Tablo 7’de de görüleceği üzere araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının genelde stres altında olmalarının iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanmadığı görülmektedir. Bu sonuç, "Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stresin iş ortamı dışındaki faktörlerden kaynaklanmaktadır" şeklindeki H_{A7} nolu hipotezin reddedilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin kaynağı iş ortamı dışındaki faktörler değildir.

Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensuplarındaki stresin iş yerlerinde karşılaştıkları olaylarla ilgili olup olmadığını araştırmak amacıyla **medyan** kuralına göre, "genelde stres altında olup olmama" ve "muhasebe meslek mensuplarındaki stresin iş yerinde karşılaştıkları olaylardan kaynaklanıp kaynaklanmadığı" durumları açısından

ikişer gruba ayrılmıştır. Her gruba ilişkin muhasebe meslek mensuplarının durumları Tablo 8.'de görülmektedir.

Tablo 8: Genelde Stres Altında Olan Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin İş Yerinde Karşılaşılan Olaylardan Kaynaklanma Durumu

Muhasebe Meslek Mensuplarının Genelde Stres Altında Olma Durumu	Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin İş Yerinde Karşılaşılan Olaylardan Kaynaklanma Durumu					Ki-Kare Testi		Sonuç
	Katımlı yorum		Katılı yorum		Topl. %	K ²	P	
	Katımlı yorum	%	Katılı yorum	%				
Katılmıyorum (16)	10	8	6	5	13	10,24	0,003	Kabul
Katılıyorum (102)	24	21	78	66	87			
Toplam (118)	34	29	84	71	100			

Not:(i) n=118,(ii) parantez içindeki rakamlar her gruba giren meslek mensubu sayısını göstermektedir,(iii) Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensupları için medyan 4, Stresin iş ortamından kaynaklanma durumu için medyan 4.

Tablo 8’de de görüleceği üzere araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının genelde stres altında olmalarının iş yerinde karşılaşılan olaylardan kaynaklandığı görülmektedir. Bu sonuç, "Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensuplarının yaşadıkları stres iş ortamından kaynaklanmaktadır" şeklindeki H_{A8} nolu hipotezin kabul edilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının yaşamış oldukları stres iş ortamından kaynaklanmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarını stresle ilgili düşüncelerine yönelik oluşturulan hipotezlerden genelde stres altında olduğumu biliyorum (H_{A1}) ve işim beni çok yıpratıyor (H_{A3}) hipotezlerinin kabul edilmesi, bendeki stresin kişilik yapımla ilgili olduğunu düşünüyorum (H_{A5}) hipotezinin de red edilmesi bu sonucu desteklemektedir.

Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensuplarının stresin performansı etkileme üzerine bir etkisinin olup olmadığını araştırmak amacıyla **medyan** kuralına göre, "genelde stres altında olup olmama" ve "stresin performansı etkileme" durumları açısından ikişer gruba ayrılmıştır. Her gruba ilişkin muhasebe meslek mensuplarının durumları Tablo 9.'da görülmektedir.

Tablo 9: Genelde Stres Altında Olan Muhasebe Meslek Mensuplarındaki Stresin Kendi Kişilik Yapılarından Kaynaklanma Durumu

Muhasebe Meslek Mensuplarının Genelde Stres Altında Olma Durumu	Stres Performansı Etkilememektedir					Ki-Kare Testi		Sonuç
	Katımlı yorum		Katılı yorum		Topl. %	K ²	P	
	Katımlı yorum	%	Katılı yorum	%				
Katılmıyorum (16)	9	8	7	6	14	0,061	1,00	Red
Katılıyorum (102)	54	45	48	41	86			
Toplam (118)	63	53	55	47	100			

Not:(i) n=118,(ii) parantez içindeki rakamlar her gruba giren meslek mensubu sayısını göstermektedir,(iii) Genelde stres altında olduğunu bilen muhasebe meslek mensupları için medyan 4, Stres performansı etkilememektedir için medyan 3.

Tablo 9’da da görüleceği üzere araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarından genelde stres altında olanlar stresin performansı etkilediğini düşünmektedir. Bu sonuç, "Genelde stres altında olan muhasebe meslek mensupları stresin performansı etkilemediğini düşünmektedir" şeklindeki H_{A9} nolu hipotezin reddedilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda genelde stres altında bulunan muhasebe meslek mensupları stresin performansı etkilediğini düşündüklerini göstermektedir. Muhasebe meslek mensuplarını stresle ilgili düşüncelerine ilişkin oluşturulan hipotezlerden genelde stres altında olduğumu biliyorum (H_{A1}) ve insanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum (H_{A2}) hipotezlerinin de kabul edilmesi bu sonucu desteklemektedir.

Stressiz bir ortamda çalışanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inananların stresin performansı etkileme durumu üzerine düşüncelerini araştırmak amacıyla **medyan** kuralına göre, "stressiz bir ortamda çalışanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inananların" ve "stresin performansı etkileme" durumları açısından ikiye gruba ayrılmıştır. Her gruba ilişkin muhasebe meslek mensuplarının durumları Tablo 10.’da görülmektedir.

Tablo 10: Stressiz Bir Ortamda Çalışanların Performanslarının En Üst Düzeye Çıkacağına İnananların Stresin Performansı Etkileme Durumu Üzerine Düşünceleri

Stressiz Bir Ortamda Çalışanların Performansları En Üst Düzeye Çıkacaktır	Stres Performansı Etkilememektedir					Ki-Kare Testi		Sonuç
	Katılıyorum	%	Katılıyorum	%	Topl. %	K ²	P	
Katılmıyorum (39)	24	20	15	13	33	1,554	0,243	Red
Katılıyorum (79)	39	33	40	34	67			
Toplam (118)	63	53	55	47	100			

Not:(i) $n=118$,(ii) parantez içindeki rakamlar her gruba giren meslek mensubu sayısını göstermektedir,(iii) Stressiz bir ortamda çalışanların performansları en üst düzeye çıkacaktır için medyan 4, Stres performansı etkilememektedir için medyan 3.

Tablo 10’da da görüldüğü gibi araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarından stressiz bir ortamda çalışanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inananlar stresin performansı etkilediğini düşünmektedir. Bu sonuç, "stressiz bir ortamda çalışanların performanslarının en üst düzeye çıkacağına inananlar stresin performansı etkilemediğini düşünmektedir" şeklindeki H_{A10} nolu hipotezin reddedilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda stres performansı etkilememektedir. Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşüncelerine yönelik oluşturulan hipotezlerden insanlardaki stres seviyesi arttıkça performansın azalacağını düşünüyorum (H_{A2}) hipotezinin de kabul edilmesi bu sonucu desteklemektedir.

6. SONUÇ

Bu çalışmada, Isparta ve Burdur illerinde faaliyette bulunan 118 muhasebe meslek mensubuna uygulanan bir anketle, meslek mensuplarının stresle ilgili düşünceleri değerlendirilmiş ve meslek mensuplarının görüş ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan muhasebe mensuplarının % 46'sı Burdur ilinde % 54'ü de Isparta ilinde faaliyette bulunmakta olup % 10'u kadın % 90'ı da erkektir. Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının % 63'ü SM, % 37'si de SMMM'dir.

Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili düşünceleri; stresle ilgili genel düşünceler, stresin kaynakları, stresten kurtulma yöntemleri ve stresin performans üzerine etkileri olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Muhasebe meslek mensuplarının stresle ilgili genel düşünceleri genelde stres altında olduklarını bildikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Meslek mensuplarına göre stresin kaynakları genelde iş yaşamlarından kaynaklandığı ve iş yüklerinin fazla olmasına bağlı olduğu görülmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının stresten kurtulma yöntemleri ise; meslek mensuplarının genelde stresle mücadele ederken çeşitli uğraşlar bularak stresten kurtuldukları görülmektedir. Ayrıca muhasebe meslek mensupları stresin performansı genelde olumsuz yönde etkilediğini, stresli bir iş ortamının performansı azaltacağını düşündükleri görülmektedir.

Dolayısıyla muhasebe meslek mensuplarının; genelde stres altında oldukları, stres seviyesi arttıkça performanslarının azalacağı, işlerinin kendilerini yıpratdığı, stres altındayken stresle mücadele ederek kurtulmaya çalıştıkları görülmektedir. Bununla birlikte meslek mensupları, yaşadıkları stresin kendi kişilik yapılarından kaynaklanmadığını düşünmektedirler. Bu da meslek mensuplarının yaşamış oldukları stresin iş yaşamlarından kaynaklandığını desteklemektedir.

KAYNAKÇA

1. ALTUNIŞIK Remzi, COŞKUN Recai, YILDIRIM Engin, BAYRAKTAROĞLU Serkan, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Birinci Baskı, Sakarya Kitabevi, Adapazarı, Ekim 2001.
2. ARTAN İnci, **Örgütsel Stres Kaynakları ve Yöneticiler Üzerinde Bir Uygulama**, İstanbul, 1986.
3. BALCI Ali, **Öğretim Elemanlarının İş Stresi, Kuram ve Uygulamalar**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000.
4. BAŞ Türker, **Anket**, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş., Ankara, Mart 2001.
5. EKİNCİ Hasan, EKİCİ Süleyman, "İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma", **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:27, No:1 Mayıs 2003.

6. ERDOĞAN İlhan, **İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış**, Avcıol Basın Yayın, İstanbul, 1996.
7. FRONE vd. M.R., “Relation of Work Family Conflict to Health Outcomes: A Four Year Longitudinal Study of Employed Parents”, **Journal of Occupational and Organizational Psychology**, 1997.
8. GÜLEŞ Hasan Kürşat, Bilgi Çağı Sanayi İşletmelerinde Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Bilişim Teknolojileri, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Konya, 1999.
9. IŞIKHAN Vedat, **Çalışma Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları**, Sandal Yayınları, Mart, 2004.
10. KURTULUŞ Kemal, **Pazarlama Araştırmaları**, Genişletilmiş Altıncı Baskı, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No 274, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayın No 406, İstanbul, 1998.
11. MUGAN Can Şimga, “Ahlak, Toplumsal ve Kişisel Değerleri: Muhasebe Mesleği ve Eğitim Üzerindeki Etkileri”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:1, Sayı:2, Haziran 1999.
12. SEYİDOĞLU Halil, **Bilimsel Araştırma Ve Yazma El Kitabı**, Genişletilmiş 5. Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul, 1993.
13. STORDEUR Sabine, D’HOORE William and VANDENBERGHE, “Leadership, Organizational Stres and Emotional Exhaustion Hospital Nursing Staff”, **Journal of Advenced Nursing**, Vol: 35, No: 4, 2001.
14. TOKOL Tuncer, **Pazarlama Araştırması**, 8.Basım, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No 97, Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme İktisadi Ve Muhasebe Araştırma Ve Uygulama Merkezi No 98, Bursa, 1996.
15. YILMAZ Abdullah, EKİCİ Süleyman, “Örgütsel Yaşamda Stresin Kamu Çalışanlarının Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma”, **Yönetim ve Ekonomi**, Cilt: 10, Sayı: 2, 2003.
16. YILMAZ Orhan, **Stresin Performans Üzerine Etkisi 40ıncı Piyade Eğitim Alay Komutanlığı Lider Personeli Üzerinde Bir Araştırma**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006.